

RENAIXEMENT

• INTRODUCCIÓ

El Renaixement és un moviment cultural que abarca art i filosofia i s'estén al llarg del segle XV i XVI. Aquesta etapa és el renaixement de la cultura greco-romana, la cultura clàssica, i va lligat a la filosofia de la humanitat, en la que l'home és la mesura de totes les coses. El Renaixement comença a Itàlia i té dos fases, el quattrocento i el cinquecento.

El quattrocento té com a ciutat important Florència que l'anomenaran la Nova Atenes. Neix a Florència gràcies a la família Medici, era una família de banquers amb gran interès per l'art que governà la ciutat quasi tres segles. Eren grans col·leccionistes d'art, i el 1440 Còssimo de Medici, va fundar l'Acadèmia Platònica on s'estudiava la filosofia clàssica. Aquesta època a Florència és la més important al Renaixement, (1462–1492). Lorenzo de Medici va ser el més important de la família, va governar durant trenta anys.

El segle XVI s'anomena cinquecento (1500–1550) , quan el moviment ja està estès per Europa. Les ciutats importants del cinquecento són Roma i Venècia.

• CARACTERISTIQUES

- **CULTURA ANTROPOCENTRISTA.** A l'època medieval existeix una cultura teocentrista (el centre de tot és Déu), i al Renaixement es produeix un canvi cap a una cultura antropocentrista (el centre de tot és l'home).
- **INVENCIÓ DE L'IMPRESSA.** Aquesta va ser una de les causes que va impulsar l'aparició de l'humanisme i el Renaixement. Els llibres es difonien molt ràpidament, es traduïen els llibres clàssics i s'envien a les universitats i altre gent.
- **IDEALITZACIÓ DE LA GRÈCIA CLÀSSICA.** En aquestes traduccions es va idealitzar la Grècia clàssica, i això va donar un nou concepte de bellesa i es va tornar a l'ideal de bellesa basat a les proporcions que creaven harmonia.
- **ART RACIONAL.** Es torna a un art racional basat en les matemàtiques com els grecs. S'escriuen les primeres biografies dels artistes.
- Es dona gran importància a la figura de l'artista i al cos humà.
- **ARQUITECTURA DEL RENAISSANCE**

Hi ha dos grans influències a l'arquitectura:

El descobriment del Fòrum Romà, que era el centre de la ciutat.

La traducció de les obres de Vitruvi , que era un arquitecte molt important.

- Característiques de l'arquitectura
- Retorn dels ordres clàssics, dòric, jònic, corinti i compost.
- Retorn de la volta de canó rodona i l'arc de mig punt.
- Cúpules que permeten el pas del llum.
- Edificis amb proporcions exactes que donen sensació d'harmonia.
- Principals arquitectes del quattrocento

BRUNELLESCHI 1377–1446

Era un gran escultor, però va tenir un gran fracàs quan es va convocar per fer les portes del baptisteri de Florència ja que va quedar finalista però no primer i va anar a Roma on el va impactar el Panteó (cúpula). Va

pensar que podia fer aquella cúpula a la Catedral de Florència, per tant una obra seva és la CÚPULA DE LA CATEDRAL DE FLORÈNCIA, L'HOSPITAL DELS INNOCENTS, EL PALAU PITI I L'ESGLÉSIA DE SANT LLORENÇ, tot a Florència. L'Església de Sant Llorenç era particular dels Medici, on ells són enterrats, i on hi ha la biblioteca Laurenciana i moltes obres importants.

ALBERTI 1404–1472

Era un gran matemàtic i el teòric de l'art renaixentista. Escrigué el Codi on hi diu les normes a seguir per l'art com a ciència. Segons ell tot s'ha de regir per les matemàtiques. Destaquen L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA NOVELLA i el TEMPLE MALATESTIÀ (Rimini).

- Principals arquitectes del cinquecento

BRAMANTE 1444–1514

Va fer el convent de STA. M^a DE LES GRÀCIES on hi ha una pintura de Leonardo. Es va traslladar a Roma i va fer el TEMPLE DE SANT PIETRO IN MONTONIO, que és una combinació de línies, amb planta rodona. Es considera la seva obra més important amb els plànols del Vaticà.

PALLADIO 1508–1580

Correspon al final del Renaixement. Va ser el gran arquitecte de Vicenza. Les obres més importants són les vil·les que construïa a l'estil romà, eren poblacions de segones residències.

TEATRE OLÍMPIC i VIL·LA ROTONDA, aquesta vil·la té quatre façanes i és una rodona inserida en un quadrat.

- ESCULTURA DEL RENAIXEMENT
- Característiques
- ESCULTURA EXEMPTA. Supressió de l'escultura integrada.
- Importància del Cos humà.
- ESCULTURA REALISTA. És un realisme idealitzat, sempre buscant la perfecció.
- Agafa l'estil de l'escultura grega.
- Escultors del Quattrocento

DONATELLO 1386–1466

Inventa el Relleu Schiacciato que és un tipus de relleu fet a base de superposició de capes fines i que donarà una sensació de perspectiva.

En la seva obra és protagonista la figura humana en totes les seves edats.

Obres:

DAVID representa l'adolescència, és la primera figura nua desde la caiguda de l'imperi. Està feta en bronze i es troba a Florència.

SANT JORDI representa la joventut. Va vestit de cavaller amb un escut.

GATTAMELATA representa la maduresa. És una figura equestre d'un militar, que es troba a Pàdua. És la figura equestre que es fa desde l'època dels emperadors romans.

MAGDALENA representa la vellessa. Està feta en fusta, és una dona vella, arrugada, encorvada.

- Escultors del cinquecentto

MIQUEL ANGEL 1475–1564

És l'escultor més important de tota l'història de l'art. Treballava el marbre perquè considerava que era el més adequat per representar la bellesa. Lorenzo de Medici el va afillar. La seva obra es divideix en les següents etapes:

JOVENTUT 1491–1505

És el moment en que està impregnat de l'escultura clàssica i per tant les seves escultures són clàssiques, representen la bellesa ideal, la serenitat.

Obres:

BACUS EBRI que representa a Bacus, Déu del vi, com a un noi jove aguantant una copa de vi i borratxo.

LA PIETAT DEL VATICÀ que representa una mare jove, amb expressió dolça, trista, resignada.

DAVID que representa al David bíblic.

MADURESSA 1506–1534

La passa a Roma on pinta la Capella Sixtina. A Roma fa el SEPULCRE DEL PAPA JULI II, amb la figura de Moisès. Aquesta obra va portar-lo al calvari més greu de la seva vida. Avui es troba a Roma a l'Església de Sant Pietro in Vincoli. A l'estàtua de Moisès es veu ja l'expressió de la terribilitat que caracteritza a l'artista en aquesta època. Un altre obra són les tombes dels Medici que representen les quatre parts del dia, es troben a Florència a l'església de Sant Llorenç. En aquesta època comença a utilitzar la tècnica del NON FINITO, que es basa en deixar una part de la escultura sense acabar, sense polimentar-la.

VELLESSA 1534–1564

És l'època psíquicament pitjor per ell, i quan farà les TRES PIETATS, dos d'elles són a Florència i l'altre a Milà, LA PIETAT RONDANINI, que és la més representativa.

- PINTURA DEL RENAIXEMENT
- Característiques
- Desapareix el retaule i apareix el quadre.
- La perspectiva és la gran innovació de la pintura renaixentista.
- Pintura linial, dibuix.
- Aparició del paisatge com a fons del quadre.
- Composició triangular, piramidal. Harmonia, simetria, proporció.
- Recerca de la bellesa ideal.

Durant el trecentto, hi ha un pintor que té molta influència en el renaixement que és Giotto. Alguns dels pintors que s'inspiren en ell són: Masaccio, P. Ucello, Piero della Francesca. També un altre pintor influent del trecentto fou Duccio, i els seus seguidors Fra Angelico, Filippo Lippi, S. Boticelli.

- Pintors del quattrocentto

MASACCIO 1401–1428

Mor molt jove, així és que es tracta d'una obra molt curta. Va ser alumne de Ghiberti, va aprendre la tècnica de la perspectiva, la seva pintura serà molt expressiva com la de Giotto. La seva obra més important va ser la CAPELLA DEL CARMINE a Florència. Dos fragments del mural de la capella són:

El tribut de moneda, que són tres escenes diferents que en formen una de sola i l'expulsió del Paradís, on Eva apareix amb una expressió de dolor, envellida.

FRA ANGELICO 1400–1455

Era un frare que va estar quasi tota la vida en el Convent de St. Marc de Florència. Sempre fa temes religiosos, sobretot de la mare de Déu. Conserva els fons daurats al principi però més tard els va perdrer.

S. BOTICELLI 1445–1510

Es considera la llum del quattrocento. Se li diu el pintor de l'elegància femenina. Representa dones esveltes, com fades, amb expressió de melangia, tristesa. Va començar sent orfebre i això té influència sobre la seva pintura, amb molts detalls, pinzellades transparents. Desde molt jove, va ser el pintor oficial dels Medici. Hi ha una sèrie de quadres de forma rodona que s'anomenen TONDOS amb la representació de la mare de Déu i el nen Jesus. Les obres més importants estan inspirades en Venus i són:

EL NAIXEMENT DE VENUS, AL·LEGORIA DE LA PRIMAVERA (Jardí de Venus), i MARTE I VENUS.

L'any 1492 mor Llorenç de Medici i governa un frare de l'Inquisició, Savonarola, que va cremar moltes obres d'art i fa canviar els temes de Boticelli.

- Escultors del Cinquecento

LEONARDO DA VINCI 1452–1519

Va ser un gran científic i artista. Va ser un gran enginyer, astrònom, i humanista. Va inventar el submarí, avions, la bicicleta, l'ala delta entre d'altres coses, però no els va arribar a fer realitat, perquè a la seva època no hi havia mitjans. Gràcies a Verrochio, Leonardo va ser l'artista que va ser. Per Leonardo la pintura era una activitat més.

Obres:

La característica més important de l'obra de Da Vinci va ser l' SFUMATTO que consistia en una difuminació de la llum de l'atmosfera. Bramante el va cridar per que pintés en el menjador de Sta Maria de les Gràcies a Milà, un SANT SOPAR. Un dels quadres més polèmics és LA VERGE DE LES ROQUES que es troba en dos llocs un al Louvre i l'altre a Londres. L'obra més important és la GIOCONDA (Monna lisa) que es troba al Louvre.

MIQUEL ANGEL 1475–1564

Es considera un gran escultor, però la seva pintura s'assembla a l'escultura. Les característiques són que irradien força i vitalitat, hi trobem molt dibuix i poc color.

Obres:

La primera pintura reconeguda és un tondo i s'anomena TONDO DONI, que en realitat es deia SAGRADA

FAMÍLIA. L'obra més important la crea quan està a Roma l'any 1508 i pinta la CAPELLA SIXTINA on també hi van anar Botticelli i altres grans pintors. Ell pinta la VOLTA DE LA CAPELLA SIXTINA i tarda quatre anys en acabar-la. La divideix en parts que representen el Gènesi, inici de la humanitat.

L'any 1541 torna a l'obra de la Capella sixtina pintant la VOLTA DE L'ABSIS a càrrec d'un altre Papa que pertany als Medici. Aquí representa EL JUDICI FINAL, i tarda cinc anys en acabar-la.

RAFAEL 1483–1520

La seva pintura és harmonia, serenitat, equilibri, delicadesa. Farà servir molt l'esquema piramidal. Rafael era estimat per tothom. Pintarà molt la Mare de Déu. Es va formar en un ambient molt cultural i artístic. Rafael serà el successor de Bramante i es convertirà en el conservador dels monuments de Roma i arquitecte del Vaticà. Però mor el dia que compleix 37 anys. Rafael serà més conservador que els altres pintors i representarà el Classicisme.

Obres:

La seva obra més important es troba a Roma quan es trasllada al 1509 perquè el Papa Juli II li encarrega la DECORACIÓ d'unes estàncies del VATICÀ. Són quatre pintures a la paret, la més important és L'ESCOLA D'ATENES.

- PINTURA VENECIANA

Característiques:

1. Reflecteix el luxe de la societat veneciana amb vestits i elements exòtics.
2. Dona molta importància al color i dona molta pinzellada

- Pintors venecians

TIZIANO 1490–1576

Té tres etapes:

1ª ETAPA: TEMES MITOLÒGICS

Obra més important: LA VENUS DE URBINO

2ª ETAPA: RETRATISTA DELS REIS D'ESPANYA

Carles I i Felip II. Posa de moda el retrat del cos sencer. Donava molta importància a la figura i als detalls.

3ª ETAPA: MANIERISME

Es perd el color, molt fosc. Els temes són religiosos.

VERONÉS 1528–1588

És el que reflecteix millor l'ambient de Venècia, dona també importància al color i a la llum. Feia molts temes religiosos ambientats a Venècia.

Obres:

Una de les seves obres és EL SOPAR A CASA DE LEVI, que originàriament es deia EL SANT SOPAR. Un altre quadre és MOISES SALVAT A LES AIGÜES DEL RIU NIL.

- PINTURA FLAMENCA

Flandes al s. XV es va convertir en una gran potència econòmica degut a la producció dels teixits de llana. Això proporciona diners, benestar econòmic. Es va crear l'escola de Flandes que és una pintura senzilla i es proposa reflectir el resplendor i riquesa de les societats flamenques.

Característiques:

- Realisme, els personatges i els objectes són representats amb el màxim realisme.
- Detallisme
- Importància del paisatge com el fons d'un quadre.
- Inventors de la Tècnica de la pintura a l'oli.
- Pintors flamencs

JAN VAN EYCKL 1390–1441

És un gran retratista, una de les seves obres és el MATRIMONI ARNOLFINI que es troba al National Gallery de Londres. Un altre obra seva és un políptic que té un tema religiós i es diu RETAULE DE L'ADORACIÓ DE L'ANYELL MISTIC, que es troba a la Catedral de Gante.

HUGO VAN DER GOES 1440–1485

Va ser una persona conflictiva a causa d'una malaltia mental. Però com a pintor era una gran figura. Una de les seves obres és TRIPTIC PORTINARI, però el nom verdader del quadre va ser ADORACIÓ DELS PASTORS. Els personatges tenen uns rostres desfavorits.

- ARQUITECTURA DEL RENAIXEMENT A ESPANYA

Arriva amb un segle de retard, s SVI i tindrà dues branques: RENAIXEMENT PLATERESC i PURISTA.

RENAIXEMENT PLATERESC

- És una barreja d'elements del gòtic i del renaixement.
- Molt decorat i ornamentat.

Allà on es troba més és a la zona de Castella, Salamanca, Valladolid, León. Sobretot a Salamanca on hi ha molta riquesa en aquesta època, les obres més importants que es troben en aquesta ciutat és LA CASA DE LAS CONCHAS, LA FAÇANA DE LA UNIVERSITAT, i EL CONVENT DE SANT ESTEVE. A Lleó trobem l' HOSTAL DE SANT MARCOS, que avui dia és un parador nacional.

RENAIXEMENT PURISTA

És el ple renaixement italià que segueix la teoria d'Alberti. És la pura teoria renaixentista. El lloc més habitual és Andalusia, sobretot Granada, Jaén i Màlaga. Això s'explica perquè tota l'Andalusia oriental era territori àrab fins al 1492. Les Catedrals d'aquestes ciutats són catedrals renaixentistes que van construir arquitectes com Pedro Macho, que construeix el PALAU DE CARLES V a l' Alambra de Granada. Úbeda i Baeza són dos pobles de Jaén que s'ha parlat de proclamar-los patrimoni de la humanitat, ja que tenen un patrimoni artístic

del renaixement importantíssim. L'obra arquitectònica més important del renaixement a Espanya és l' ESCORIAL , panteó dels Reis d'Espanya. Felip II era una persona molt religiosa i va guanyar una batalla el dia de St Llorenç, ell va voler fer una obra en honor a aquest Sant que fós a la vegada monestir, palau i panteó pels reis d'Espanya, així doncs encarrega aquesta obra a Juan de Toledo, però mor amb els plànols fets i és Juan de Herrera qui el succeeix. D'aquí surt l'estil herreria, sobri, s'elimina qualsevol tipus d'ornament superficial i busca l'harmonia de les proporcions entre la superfície i l'alçada. L'ESCORIAL és patrimoni de la humanitat.

(Com que Sant Llorenç va morir en una graella, la planta de l'Escorial té forma de graella en el seu honor.)

- MANIERISME

1. Es produeix a la 2na. Meitat del Segle XVI

2. Perd harmonia-simetria (renaixement)

- Els cossos prenen formes allargades
- Figura SERPENTINATA

Autors:

EL GRECO 1541-1619

Va néixer a Creta. L'any 1559 va marxar a Venècia i es converteix en el deixeble de Tiziano i d'ell el Greco agafa el color, de l'influència bizantina agafarà les figures allargades i de l'influència veneciana, el color. El 1577 arriba a Madrid ja que va tenir que fer uns encàrrecs pels reis un d'ells és un quadre anomenat EL MARTIRI DE SANT MAURICI, que va produir molta polèmica i llavors es va establir a Toledo on va pintar tota la vida de Jesucrist i on va morir, i un dels quadres més famosos és EL ENTIERRO DEL CONDE DE ORGAZ, que està a l'Església de Santo Tormé a Toledo.

MASSACCIO ! CAPELLA DEL CARMINE

QUATROCENTO

FRA ANGELICO

PINTURA

SANT SOPAR STA M^a DE LES GRÀCIES

LEONARDO DA VINCI VERGE DE LES ROQUES

GIOCCONDA

CINQUECENTTO

MIQUEL ANGEL TONDO DONI O SAGRADA FAMILIA

VOLTA DE LA CAPELLA SIXTINA (Genèsi)

VOLTA DE L'ABSIS DE LA C.S. (Judici Final)

RAFAEL DECORACIÓ ESTÀNCIES VATICÀ

L'ESCOLA D'ATENES

1

1